

Værdighedspolitik i Syddjurs Kommune

Godkendt af byrådet d. 24.06.2020

Forord

Byrådet i Syddjurs Kommune har d. 18. september 2019 godkendt Syddjurs Kommunes værdighedspolitik 2016-2020. Værdighed er en forudsætning for, at vi kan opleve ligeværd i mødet med hinanden – og dermed er værdighed en vigtig del i Syddjurs Kommunes møde med borgeren.

Med værdighedspolitikken ønsker Syddjurs Kommune at styrke fokus på forståelsen af værdighed, der yderligere understøtter og fremmer det gode arbejde, som kommunens ældrepolitik allerede har sat retningen for.

Baggrunden for Syddjurs Kommunes værdighedspolitik er Finansloven for 2016, som rummer et element omkring den værdige ældrepleje og et opdrag til kommunerne om at udarbejde en værdighedspolitik. Byrådet godkendte derfor i 2016 den første Værdighedspolitik for Syddjurs Kommune. Men som følge af finanslovene for 2018 og 2019 blev bekendtgørelsen om værdighedspolitikker for ældreplejen ændret således, at ”pårørende” og ”bekæmpelse af ensomhed” indgår, som nogle af de områder kommunalbestyrelsen, som minimum skal beskrives i værdighedspolitikken.

Denne værdighedspolitik præciserer, hvordan Syddjurs Kommunes ældrepleje kan understøtte følgende områder i forhold til plejen og omsorgen af den enkelte ældre: *Livskvalitet, selvbestemmelse, kvalitet, tværfaglighed og sammenhæng i plejen, mad og ernæring, en værdig død, pårørende samt bekæmpelse af ensomhed.*

Politikken rummer visionen om et værdigt ældreliv for alle. I Syddjurs Kommune vil vi sikre og bevare det værdige liv for borgerne - også når de bliver ældre og har brug for hjælp.

Værdighedspolitikken er målrettet alle ældre borgere i kommunen. Fokus i de indsatser og initiativer, som politikken rummer, er at understøtte borgernes egne ressourcer og muligheder for at have indflydelse på eget liv, således at man i videst muligt omfang kan leve et liv på egne betingelser.

Politikken er udarbejdet i en samskabende proces mellem ældrerråd, centerråd, ledere, medarbejdere, politikere og forvaltning. Det har været vigtigt, at politikken blev til i et samarbejde med stor indflydelse fra de borgere, den faktisk vedrører.

Visionen for Værdighed i Syddjurs Kommune

I Syddjurs Kommune ønsker vi et værdigt ældreliv for alle. Vi vil sikre og bevare værdige liv for borgerne, også når de bliver ældre og har brug for hjælp.

I Syddjurs Kommune forstår vi værdighed som noget alle mennesker har, fordi de er mennesker. Værdighed er ikke noget, man skal gøre sig fortjent til – alle har en værdighed, og skal behandles som ligeværdige mennesker.

Værdighed ikke er noget vi tager for givet, men noget vi altid arbejder for.

Den kan fremmes eller mindskes i vores relationer med hinanden, derfor er værdigheden altid et fokus.

Vi ønsker, at den værdige ældrepleje tager udgangspunkt i tre grundlæggende principper: 1) Respekt for borgerens *selvbestemmelse*, 2) hensyn til borgerens *integritet* og 3) omsorg for borgerens *sårbarhed*.

Værdig ældrepleje handler om *selvbestemmelse*: Friheden til at sige til og fra i eget liv, og muligheden for at bestemme over sit eget liv og tage ansvar for egne valg. Dvs. det værdige ældreliv understøttes ved, at den ældre borger i vidt omfang får mulighed for at kunne selv og vælge selv.

Hensynet til borgerens *integritet* vil sige, at alle mennesker har personlige grænser og forskellige oplevelser af, hvad der giver livet mening og gør livet værdigt. Det værdige ældreliv understøttes ved, at den ældre borger i vidt omfang får mulighed for at leve det liv, det giver mening for den enkelte borger og som borgeren oplever som værdigt. Et liv på egne præmisser.

Samtidigt handler en værdig ældrepleje også om omsorgen for *sårbarhed*. Retten til at blive draget empatisk omsorg for, når man ikke kan selv. Det værdige ældreliv understøttes ved, at der bliver draget omsorg for den fysiske og psykiske sårbarhed, der fylder i den enkelte borgers liv. Ligesom det er vigtigt, at der er gode fællesskaber tilgængelige for borgerne.

I Syddjurs Kommune vil borgerne møde personale, der vil efterstræbe at tage vare på den værdige ældrepleje og som arbejder ud fra en fælles kerneopgave.

Kerneopgaven er sammen med borgeren at skabe lige muligheder for et godt og aktivt liv – et liv, hvor velfærd og sundhed fremmes og sygdom forebygges eller behandles med tværfaglighed og høj kvalitet.

Fokusområde 1: Livskvalitet

Det er individuelt, hvad der giver livskvalitet for den enkelte. Derfor tager vi udgangspunkt i den enkeltes livsopfattelse. Det er vigtigt, at borgerne oplever at være værdsatte og respekterede for dem de er.

Tryghed er en faktor Syddjurs Kommune vægter højt, og at man bliver hjulpet når behovet opstår. Vi arbejder målrettet på at understøtte borgerens muligheder for at kunne klare sig selv og forsætte med at leve et liv på egne betingelser. Det er vigtigt for livskvaliteten at kunne bevare og vedligeholde interesser og relationer, således at man fortsat oplever fællesskab og nærvær med andre. Vi arbejder for at holde livsgnisten levende hos den ældre gennem hverdagens kontakt.

Det er vigtigt at imødegå ensomhed og fysiske eller psykiske begrænsninger for udfoldelsen af livet. Derfor vægtes forebyggelse og aktiviteter højt.

I Syddjurs Kommune fokuseres der på at udbygge samarbejdet med frivillige og i høj grad at skabe aktivitetstilbud med og for borgere i samarbejde med frivillige borgere og foreninger.

Derfor skal borgerne opleve:

- Et samarbejde med personalet, hvor der bliver lyttet til borgeren, med åbenhed og nysgerrighed på hvem du er som menneske
- At man får kvalificeret vejledning og hjælp til forebyggelse og træning
- At der er mulighed for at sætte den enkeltes behov i centrum
- At det stadig er muligt at få del i og bidrage til fællesskaber, både nye og velkendte, selvom man bliver ældre
- At man får kompetent pleje og omsorg, når der er brug for det
- Oplysning om aktivitetsmuligheder for ældre skal være tilgængelig information.

Indsatsområder for Syddjurs Kommune:

Syddjurs kommune vil øge borgernes muligheder for at deltage i fællesskaber.

Ældrecafeer, åbne aktivitetscentre med tilbud om selvtræning, "Syddjurs træner for en bedre fremtid" og anlæg af moderne plejeboliger er indsatser, der allerede er i gang og vil fortsætte.

Der skal lægges øget vægt på at skabe tryghed for borgerne, når deres livssituation skifter. Den opfølgende samtale er en nødvendighed for at skabe tryghed og nærhed for borgerne. Vi arbejder i indsatser, der sikrer det gode hverdagsliv, både i hjemmeplejen og på plejecentrene.

Handlinger:

- Tryghedssamtaler ved udskrivelse fra sygehus
- Aflastning til borgere med demens og mere støtte til pårørende og demensramte borgere i eget hjem
- Der skal indarbejdes en ensartet systematik til måling af livskvalitet på tværs af områder i Sundhed og Omsorg.

Fokusområde 2: Selvbestemmelse

Ældre borgere har ret til selvbestemmelse. Det vil sige, at man har ret til at træffe frie valg, fri for tvang, fri for manipulation og med afsæt i hvilke ønsker man har for sit liv. I ældreplejen i Syddjurs respekterer vi, at der er mange måder at leve sit liv på. Det vil sige, at borgerens ønsker om eks. boform forsøges imødekommet, ligesom vi bestræber at efterkomme ønsker om døgnrytme, aktiviteter eller livsførelse. Sammen med borgeren finder vi den løsning, der er bedst mulig. Det betyder, at Syddjurs Kommune stiller vejledning og hjælp til rådighed i forhold til at magte sit liv, ligesom kommunen stiller relevante tilbud om træning og forebyggelse til rådighed. Målet er, at borgeren så længe og så vidt det er muligt kan tage ansvar for eget liv.

For at kunne udfolde sin selvbestemmelse er det også vigtigt med grundig information både om muligheder og om egen livssituation. Derfor har vi stor fokus på opfølgning i samarbejdet med borgeren.

Samarbejdet med de pårørende er ligeledes vigtigt. Selvom det først og fremmest er den ældre borgers selvbestemmelse og frihed til egne valg vi er forpligtet på, inddrager vi i høj grad også de pårørende og anerkender og respekterer deres vigtige plads i borgerens liv.

Derfor skal borgerne opleve:

- At der er et godt ligeværdigt samarbejde med Syddjurs Kommune, hvor personalet lytter og interesserer sig for borgerens liv og hverdag
- At man møder kvalificeret vejledning og rådgivning i forhold til opretholdelse af ressourcer, så man fortsat kan leve et liv på egne betingelser
- At livskvalitet og selvbestemmelse er tæt forbundet
- Forventningsafstemning mellem borger og personale, når et forløb starter med henblik på, at borgeren får mest mulig indflydelse og er medbestemmende i forhold til den hjælp, der gives.

Indsatsområder for Syddjurs Kommune:

I Syddjurs har vi fokus på, at opgaveløsningen kan målrettes den enkelte borgers behov mest muligt. Det er en fortsat indsats at udvikle tilbuddene til borgerne således, at imødekommelsen af den enkeltes behov bliver mere tilgængelig. Det er det gode hverdagsliv der er målet, hvor borgerens ønsker og evt. livstestamente ligger til grund for planlægningen af samarbejdet.

Syddjurs Kommune træder til, hvor egen formåen ikke slår til med hensigten, at borgeren i videst muligt omfang genvinder sin formåen, gennem træning og kompetent vejledning.

I Syddjurs er det høje vidensniveau vigtigt for at kunne hjælpe borgeren bedst muligt, derfor prioriterer vi tid til kompetenceudvikling og udvikling af vores viden gennem fælles refleksion.

Handlinger

- Styrke den rehabiliterende indsats
- Vedvarende kompetenceudvikling med fokus på, hvordan borgeren inddrages i beslutninger om sin egen hverdag og får størst mulig indflydelse på tilrettelæggelsen af træning og plejen
- Personalet i Sundhed og Omsorg tager udgangspunkt i borgerens livshistorie og tilpasser indsatsen, så den understøtter borgerens livsstil, vaner, interesser og drømme mest muligt
- Systematisk tilbud om bisidder, når borgeren deltager i vigtige møder omkring fremtiden.

Fokusområde 3: Kvalitet, tværfaglighed og sammenhæng i plejen

I Syddjurs Kommune kommer kvaliteten i plejen netop gennem tværfaglighed og sammenhæng. Forudsætningen for et velfungerende tværfagligt samarbejde til gavn for borgeren er veluddannet personale med gode samarbejds- og kommunikationskompetencer. Et velfungerende tværfagligt samarbejde er en nødvendighed for, at borgeren oplever sammenhæng og kvalitet i plejen. Ligeledes er et højt fagligt niveau en prioritering for det værdige ældreliv.

Indsatserne skal være baseret på faglige kvalifikationer hos personalet, der løbende bliver uddannet i den nyeste viden og de bedste metoder.

Derfor skal borgerne opleve:

- Et fagligt, højt kvalificeret personale, der lægger vægt på dialogen med borgeren og sikrer, at borgeren ved, hvad der skal ske og er orienteret om de faglige begrundelser for afgørelser
- Kontinuitet og kvalitet i borgerens forløb på tværs
- At der altid tages udgangspunkt i borgerens behov.

Indsatsområder for Syddjurs Kommune:

Det er et indsatsområde i Syddjurs Kommune at styrke den fælles koordinerende praksis. Ligeledes tilstræbes der også en høj grad af kontinuitet i forløbet for borgeren således, at borgeren oplever, at der arbejdes ud fra den samme kerneopgave og de samme holdninger.

Dokumentationen er vigtigt for at sikre, at personalet kender forløbet hos borgeren.

Der vil blive arbejdet med struktureringen af særligt hjemmeplejen således, at kontinuitet og kvalitet kan højnes og værdien af et tværfagligt samarbejde bliver højere.

Handlinger

- Løbende kompetenceudvikling af personalet i hele Sundhed og Omsorg
- Øget intern undervisning og tværfaglig vidensdeling.

Fokusområde 4: Sundhed, mad og ernæring

Sundhed er et kardinalområde for Syddjurs Kommune. I Syddjurs Kommunes ældrepleje er sundhed ikke kun fysisk og fysisk sundhed hænger sammen. Derfor handler sundhed ikke kun om det vi spiser eller drikker, eller om vi ryger. Sundhed handler også om at imødegå ensomhed og styrke fællesskab. Sundhed handler ligeledes om at styrke livskvaliteten gennem gode aktiviteter og gode nærværende relationer. Det handler selvfølgelig også om den rigtige ernæring. Syddjurs Kommune vægter et højt fagligt fokus på ernæring og arbejder forebyggende og oplysende for borgerne.

Derfor skal borgerne opleve:

- At få kvalificeret og respektfuld rådgivning og vejledning omkring kost og motion
- At maden er sund og nærende og imødekommer borgerens behov og ønsker
- At mad og sundhed ikke kun handler om kroppen, men også om hjemlighed og fællesskab
- At der er nærhed i relationerne
- At personalet reagerer og handler, når der er tegn på mistroivsel eller fejlnæring
- At have valgmuligheder inden for madservice.

Indsatsområder for Syddjurs Kommune:

Det er et indsatsområde i Syddjurs fortsat at udvikle de forebyggende muligheder og det rådgivende arbejde hos borgerne. Det er et indsatsområde at fastholde og udbygge de muligheder, der er for at skabe fællesskab og netværk, både omkring aktiviteter og omkring måltider. I Syddjurs Kommune arbejdes der vedvarende for at udvikle tilbuddene omkring mad således, at borgeren har indflydelse på den mad de får. Ligeledes er det et fokusområde i plejeboligerne og centrene at arbejde med måltidets og madlavningens betydning i den rehabiliterende indsats.

Der vil blive arbejdet for at sikre den gode nærværende relation.

Mange ældre har spise- og synkeproblemer, hvilket kan have alvorlige helbredsmæssige konsekvenser. Undersøgelser viser, at op imod 87 pct. af alle plejehjemsbeboere har spise- og synkeproblemer. Der skal derfor i højere grad fokuseres på forebyggelse og behandling af borgere med synkebesvær.

Handlinger:

- Diætistvejledning til rådighed
- Styrke det frivillige netværk omkring borgeren i forhold til måltidsfællesskaber
- Kompetenceudvikling i forhold til ernæringsindsatsen i Sundhed og Omsorg
- Tværfaglig og tværganisatorisk undervisning og sparring omkring mad og måltider
- Centrene ældrecafeer skal styrkes og blive mere synlige, så flere ældre får gavn af deres tilbud.

Fokusområde 5: En værdig død

I Syddjurs Kommune er det ikke kun livet og opretholdelsen af livet, der har vores fokus. Den værdige og trygge afslutning på livet er i ældreplejen et væsentligt fokusområde. Afslutningen på livet er i sagens natur det sidste vi oplever og i Syddjurs arbejder vi for, at alle mennesker får en afslutning på livet, der sker med værdighed.

En værdig død handler om tryghed og nærvær i relationerne, men det handler i høj grad også om faglig kvalitet. Vi søger derfor vedvarende at opkvalificere personalet i smertelindring og de svære samtaler ved livets afslutning.

Afslutningen på livet skal ske på grundlag af borgerens egne ønsker for denne tid, ligesom der også skal tages hånd om de pårørende.

Derfor skal borgerne opleve:

- En ligeværdig og åben dialog om den sidste tid
- At egne ønsker om den sidste tid imødekommes
- At blive smertelindret
- At få hjælp, støtte og vejledning i den afsluttende fase
- At der tages hånd om de pårørende efterfølgende.

Indsatsområder for Syddjurs Kommune:

Vi sætter et øget fokus på palliation i ældreplejen i Syddjurs. Viden om den afsluttende fase er vigtigt for at kunne imødekomme de behov borgeren måtte have. Ligeledes sigter vi på at styrke personalets kompetencer i forhold til den svære samtale, både med borgeren og med de pårørende i forbindelse med livets afslutning. Det er ligeledes et indsatsområde at styrke det opfølgende arbejde for en evt. tilbageværende ægtefælle.

Som følge af Syddjurs Kommunes samarbejde med Folkekirken er der blevet udviklet en række initiativer i forhold til at opnå et tættere samarbejde om frivilligt socialt arbejde, der kan fremme og understøtte fællesskab og livskvalitet. Et af initiativerne er etableringen af sorggrupper. Erfaringerne fra samarbejdet med Folkekirken om sorggrupper bør udbredes.

Handlinger

- Efteruddannelse i lindrende behandling (palliation) til sygeplejersker ved plejeboligerne samt rehabiliteringsafdelingen
- Kompetenceudvikling i den svære samtale
- Palliationssygeplejerske til rådighed
- Opfølgende samtale med tilbageværende ægtefælle eller samlever
- Mere formaliseret samarbejde med vågetjenester og præster.

Fokusområde 6: Pårørende

Pårørende yder et meget vigtigt bidrag, når de hjælper ældre svækkede eller syge familiemedlemmer. Med indsatsen bidrager de pårørende til, at borgeren opretholder et meningsfuldt og værdigt liv, selvom borgeren er blevet afhængig af hjælp i dagligdagen.

Pårørende kan være familiemedlem, stedfortræder eller støtteperson til borgeren.

Som pårørende til en alvorlig syg eller svækket borger står man over for udfordringer af økonomisk, følelsesmæssig, praktisk og tidsmæssig art, hvis man samtidig skal finde overskuddet til at passe på sit eget helbred og egen livskvalitet. Ved nyopstået sygdom hos ens nærmeste kan pårørende ofte være i en krisesituation, der kan være svær og konfliktfyldt.

Undersøgelser viser, at når de pårørende løfter en stor og vigtig plejeindsats for deres nærmeste, kan det medføre, at de pårørendes fysiske og psykiske helbred påvirkes negativt. Men pårørende er en vigtig ressource, der hjælper og støtter den syge borger. Derfor skal der være en særlig opmærksomhed på, at også pårørende har brug for vejledning, støtte og aflastning.

Syddjurs Kommune ønsker, at de pårørende inddrages i omsorg og pleje af den syge i det omfang, de ønsker og kan magte det. Deres viden er guld værd, fordi de kender den syges livshistorie og baggrund, og derfor skal den inddrages i tilrettelæggelsen af plejen og omsorgen for deres nære.

Derfor skal pårørende opleve:

- At tilrettelæggelsen af indsatsen for ens nærmeste er en samskabende proces mellem borger, pårørende og kommunen
- At de aktivt bliver inddraget i tilrettelæggelsen af indsatsen
- At der er et godt og ligeværdigt samarbejde med kommunens medarbejdere
- At få nødvendig viden og vejledning om den sygdom eller det funktionstab, der har ramt ens nære
- At få nødvendig aflastning og dermed egen tid.

Indsatsområder for Syddjurs kommune:

Syddjurs Kommune anerkender og respekterer de pårørendes indsats og vigtige plads i borgerens liv. Vi vil skabe tryghed og værdighed for både borgeren og de pårørende, når livssituationen ændrer sig på grund af sygdom eller funktionstab.

Vi vil sikre, at borgeren tilbydes den rette pleje og omsorg af høj kvalitet. Pårørende er en vigtig samarbejdspartner i denne helhedsorienterede indsats, og derfor skal vi sikre et godt samarbejde.

Et godt samarbejde sikrer de bedste betingelser for et godt liv som pårørende. Med et godt samarbejde bliver pårørendes erfaringer, viden og ressourcer inddraget til glæde og gavn for både den svækkede borger, de pårørende og kommunens ansatte. Et godt samarbejde gør det nemmere at tale om både dét, der er godt, og dét, der er svært.

Handlinger:

- Samtale og samarbejde med pårørende finder altid sted, når pleje og omsorg tilrettelægges i hjemmeplejen og på plejecentrene
- De pårørende tilbydes individuelle samtaler ved behov
- Tilgængelighed til rådgivning og vejledning også ved akut behov
- Tilbud om aflastning af pårørende i dagtimer ved tilbud på dagcenter
- Mulighed for afløsning i hjemmet efter Servicelovens § 84
- Mulighed for aflastning i døgnophold, så pårørende har mulighed for at få et pusterum
- Kompetenceudvikling af personalet i håndtering af den svære samtale, når pårørende er i krise eller ved et konfliktfyldt forløb
- Understøtte netværk med andre pårørende i samme situation
- Pårørendevejlederfunktion er til rådighed.

Fokusområde 7: Bekæmpelse af ensomhed

I Syddjurs Kommune skal fokus være på det hele menneske. Vi skal tage udgangspunkt i den enkeltes ønsker, og hvad der giver værdi og livskvalitet for vedkommende. Vi ved, at følelsen af at høre til betyder rigtig meget for livskvaliteten, og at en oplevelse af ensomhed har stor betydning for helbredet.

Ensomhed er noget, alle kan opleve. Bekæmpelse af ensomhed skal både rette sig mod ældre, der er ensomme og ældre, der er *i risiko* for at blive det. Der skal være et individuelt fokus, for ensomhed er ikke det samme fra menneske til menneske. Ensomhed er heller ikke et fagområde for en bestemt faggruppe, men skal være fokus på tværs af faggrupper og institutioner.

Forskning peger på, at den mentale og fysiske sundhed hænger tæt sammen og påvirker hinanden. Derfor kan dårlig mental sundhed medføre udfordringer, der også påvirker den fysiske sundhed hos ældre. Hertil kommer, at mennesker, der lider af en række kroniske sygdomme, oftere rammes af ensomhed end raske. Mental sundhed, relationsarbejde og forebyggelse af mistrivsel udgør derfor en central del af Sundhed og Omsorgs indsatsområder.

Vi ved, at ensomhed trives i isolation, og at den mistrives i fællesskaber. Og vi ved, at bekæmpelse af ensomhed skal finde sted hele tiden – også i weekender og om aftenen. Derfor skal der i højere grad fokuseres på rekruttering af frivillige samt etablering af tiltag ude i nærmiljøerne og de steder, hvor borgerne bor.

Der skal fokuseres på overgange i livet, hvor tab af førlighed, af livsvidner og af livsindhold kan føre til isolation og ensomhed. Der skal arbejdes på, at alle får mulighed for at betyde noget for andre, og at alle mennesker får lige adgang til at blive hjulpet ud af svær ensomhed.

Derfor skal borgerne opleve:

- At der tages hånd om "det hele menneske", og at den mentale sundhed har lige så stor betydning som den fysiske
- Respekt for den individuelt oplevede ensomhed
- At alle har ret til et fællesskab, og at alle kan bidrage med noget godt
- At personalet i Syddjurs Kommune er nærværende i mødet med borgeren og taler åbent om ensomhed og mental sundhed
- At hjælpen til at komme ud af ensomhed er en håndholdt indsats, som er tilpasset den enkelte
- At ingen skal føle sig for dårlig til at kunne modtage hjælp til at komme ud af ensomhed og isolation
- At Syddjurs Kommune skaber gode rammer for etablering af en bred vifte af tilbud herunder også inddrager civilsamfundet.

Indsatsområder for Syddjurs Kommune:

Sundhed og Omsorg har i flere år haft et målrettet fokus på forebyggelse og bekæmpelse af ensomhed blandt ældre. Vi vil hele tiden lykkes med at etablere en række velfungerende tilbud og samarbejdsaftaler med civilsamfundet, som bidrager med en bred vifte af veldokumenterede initiativer.

Vi skal skabe de gode rammer, hvor personalet kan skabe følgeskab og agere bindeled mellem kommunale aktører (hjemmeplejen, sygepleje, plejeboligerne m.fl.) og civilsamfundet. Vi skal sikre en god brobygning mellem borgeren og tilbuddene således, at borgeren trygt guides videre til det rette sted, hvad enten det er i kommunalt regi eller i lokalområdet. Personalet skal være helt ude i nærmiljøet ved borgerne (f.eks. borgers eget hjem, centre, biblioteker o.lign.) og gennem mobilisering og aktiviteter med borgerne være med til at knække koden til ensomhed.

Ensomhed er i særlig grad udbredt blandt ældre mennesker, der modtager hjælp. Derfor skal Sundhed og Omsorgs personale – hvad enten det er i hjemmeplejen, sygeplejen, i plejeboligerne eller på træningsområdet – ”klædes” på til at italesætte ensomhed. Der kan med fordel arbejdes med kompetenceudvikling og værktøjer til samtalen omkring ensomhed. Det kan omhandle at kunne spørge, at kunne være i samtalen, at kunne motivere borgeren og at kunne håndtere dét, at ensomhed for nogle kan opfattes som et tabu.

Det kan være svært at komme tilbage, hvis ensomheden har bidt sig fast. Derfor skal ensomhed ikke kun bekæmpes, når den er opstået – der skal også prioriteres indsatser, som forebygger ensomhed. Her skal tages udgangspunkt i overgange i den enkeltes liv, hvor der er risiko for, at ensomhed opstår. Det kan være i forbindelse med tab af ægtefælle, tab af fysiske funktioner eller roller i livet, indflytning i plejebolig, kognitive tab eller tab af netværk i forbindelse med, at man passer en syg ægtefælle.

Handlinger

- Der skal sikres kontinuerlig kompetenceudvikling for alle relevante personalegrupper omkring bekæmpelse af ensomhed blandt ældre
- Bekæmpelse af ensomhed skal være en del af den rehabiliterende indsats
- Der skal udvikles metoder og redskaber til at gøre indsatserne synlige på lige fod med andre faglige indsatser, og der skal måles systematisk på effekten af indsatserne
- Samarbejdet med civilsamfundet, frivillige og organisationer skal styrkes
- Muligheden for etablering af boligformer, der kan skabe mere fællesskab på tværs, skal afsøges
- Etablering af generationsmøder og ”nabovenskaber”
- Undersøge muligheden for et mere koordineret samarbejde med almen praksis
- Etablering af indsatser, der støtter borgere, der har brug for hjælp til at blive en del af ønskede fællesskaber.